

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

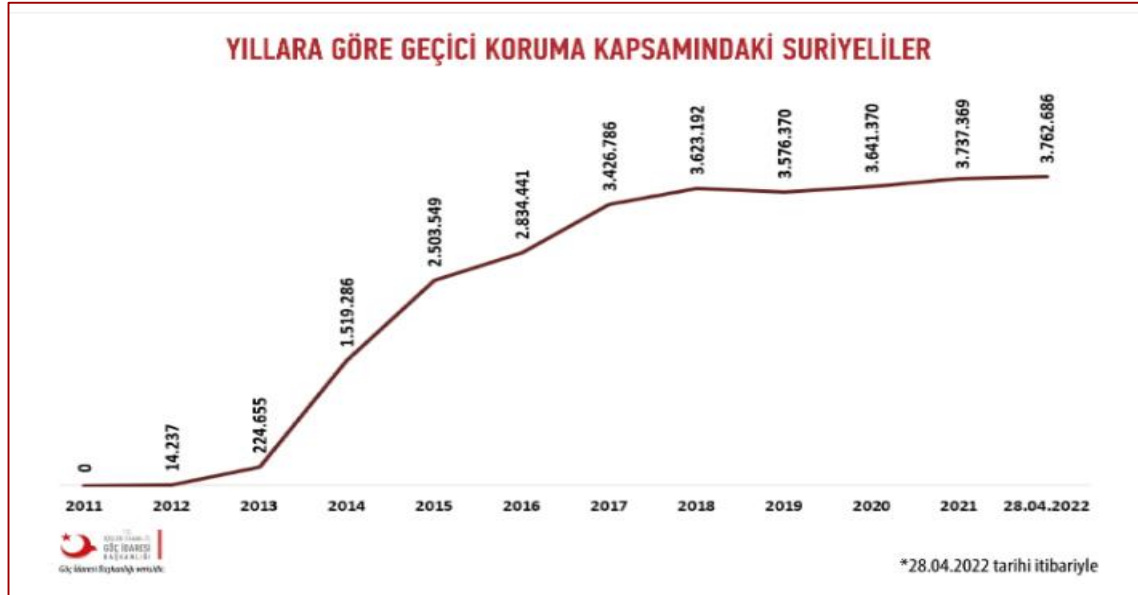
6 Mayıs / 2022

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Bayramda En Baskın Gündem Sığınmacılar Oldu...

- ❑ Bu hafta üç günlük bayram tatili, son iki yılın ötelenmişliğinin ardından akraba-eş dost ziyaretinde ya da tatil beldelerinde geçirildi.
- ❑ Bayram boyunca gerek sosyal medya gerekse de yerel basın gündemine oturan konu ise sığınmacı meselesi oldu. Özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerde pervasızca eğlenilen ve ağırlıklı olarak genç erkeklerden oluşan Afgan, Pakistanlı ya da Suriyeli gruplar sanki her zaman olduğundan daha fazla göze batar olmuştur ve bu konuyu işleyen «Sessiz İstila» başlıklı kısa film ile ardından meydana gelen iç siyasi tartışmalar tüm haftanın iç gündemini belirledi.
- ❑ Sığınmacı meselesi aslında yeni bir konu değil Suriye’de iç savaşın patlak verdiği 2011 yılından bu yana ülkemize buradan milyonlarca Suriyelinin girişi olmuştur.
- ❑ Suriyeli sığınmacılara geçici koruma statüsü verilmiş olup, resmi rakamlarla Türkiye’de bulunan geçici koruma kapsamındaki Suriyeli sayısı Nisan sonu itibari ile 3.762.686 dır.

Bayramda En Baskın Gündem Sığınmacılar Oldu...

- ❑ Geçici koruma ve mülteci, sığınmacı gibi kavramlara değinecek olursak;
- ❑ Uluslararası hukukta “mülteci” kavramı, vatandaşı olduğu ülke dışında olan ve "ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncesi nedeniyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu" için vatandaşı olduğu ülkeye dönemeyen veya dönmek istemeyen kişileri ifade etmektedir.
- ❑ Sığınmacı, mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmi olarak tanınmamış kişilere denir.
- ❑ Türkiye’de ise Avrupa dışından gelenlere mültecilik hakkı verilmiyor ve sığınmacı terimi hukuk sisteminde yer almıyor.
- ❑ Türkiye’deki Suriyeliler “geçici koruma” statüsünde. Geçici koruma, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılara sağlanan korumayı ifade ediyor.
- ❑ Geçici koruma uygulaması öncelikle bu koruma kapsamında olan kişilerin istekleri dışında Suriye’ye geri gönderilmemelerini güvence altına almaktadır. Bu uygulama ayrıca kayıt olan kişilere Türkiye’de yasal olarak kalış hakkı sağlamaktadır.
- ❑ Dolayısı ile bu geçici koruma altındaki kişilerin kendi istekleri dışında zorla gönderilmeleri söz konusu edilemez. Ayrıca konu sadece ülke içinde de bitecek türden değil zira Suriye’de bir güvenli hat oluşturulması ve YPG/PYD mevzusu bakımından da önemli bir güvenlik meselesi anlamına geliyor...

İç Siyasette Sığınmacı Polemiği

- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Türkiye'deki 1 milyon Suriyelinin ülkelerine "gönüllü dönüşüyle" ilgili hazırlık yaptıklarını söyledi.
- ❑ CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu Suriye ile barışılacağını, ülkelere dönen insanların can güvenliğinin sağlanacağını, onlara iş imkanı sağlanacağını ve bölgeye hastane-okul gibi kurumların yapılacağını söyledi.
- ❑ Kemal Kılıçdaroğlu'nun 'Suriyelileri göndereceğiz' açıklamasına atıfta bulunan Canan Kaftancıoğlu ise böyle bir durumun evrensel hukuk kurallarına aykırı olduğunu belirtti.
- ❑ Polemiğin alevlenmesine neden olan ilk açıklama Zafer Partisi başkanı Prof. Dr. Ümit Özdağ'dan gelmişti. Parti programına ilk sıradan mülteci konusunu koyan Ümit Özdağ, ardından ise Cumhurbaşkanı adayı olarak Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ı göstererek, gündeme yerleşmişti.
- ❑ Bu defa ise İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile aralarında sığınmacı konusunda bir polemik yaşandı.
- ❑ İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Zafer Partisi Genel Başkanı Ümit Özdağ için "Soros çocuğu" ifadesini kullandı. Özdağ ise Twitter'da yaptığı paylaşımda Cuma sabahı İçişleri Bakanlığı'nın önüne gideceğini söyleyerek, Soylu'ya "Polisin arkasına saklanmadan bekle" dedi.
- ❑ Seçimler yaklaşırken Türkiye'nin iki önemli sorunu ki ilki hiç şüphesiz ekonomi ardından ise hayat pahalılığı ile daha da alevlenen sığınmacı sorunu üzerinden daha çok tartışmanın yaşanacağı aşikar denilebilir.

Enflasyon Verisi Kaygılandırmaya Devam Ediyor!

- ❑ TÜİK verilerine göre tüketici enflasyonu nisanda %69,97 ile 20 yılın zirvesindeki seyrini devam ettirirken üretici enflasyonu (Yİ-ÜFE) yıllık yüzde 121,82 ile Mart 1995 yılında görülen yüzde 144,3'lük seviyenin ardından 27 yılın zirvesine çıktı.
- ❑ Coface Ekonomisti Seltem İyigün: Gıda, ulaştırma, mevsimsellik etkisi içeren ürünler, enerji ve konut grubundaki fiyat artışları, nisan ayında enflasyonun beklentilerin üzerinde gelmesine neden oldu. Konut grubundaki doğalgaz ve su fiyatı artışları, Ramazan ayının da etkisiyle taze sebze ve meyve fiyatlarının aylık yüzde 20 artması ve ulaştırma hizmetlerindeki fiyat artışları, baskı yaratıyor. Bu durum hem TL'nin geçen seneki değer kaybının süregelen etkileri hem de jeopolitik gelişmeler nedeniyle hammadde fiyatlarındaki artış ile açıklanabilir.
- ❑ İş Yatırım Araştırma Direktörü Serhat Gürleyen: Merkez Bankası'nın para politikasında tepki vermemesi enflasyonun dengeleneceği platoyu tahmin etmemizi zorlaştırıyor. Uygulanmakta olan aşırı genişleyici para ve gelirler politikalarından hızlı bir U dönüşü yapılmazsa, enflasyonun kendiliğinden düşmesini sağlayacak baz etkisi dışında bir neden görmüyoruz.
- ❑ Türkiye'de enflasyonun Mayıs ayında yüzde 72 ile tepe yapacağını öngören JPMorgan, Aralık ayına kadar da enflasyonun yüzde 65-75 aralığında kalacağını, Aralık ayında güçlü baz etkisiyle gerilemesini beklediklerini ifade etti.
- ❑ JP Morgan, açıklanan Nisan ayı enflasyon rakamları sonrasında 2022 yıl sonu TÜFE tahminini yüzde 43,5'ten yüzde 49,5'e çıkarırken, 2023 sonu için beklentisini de yüzde 15,0'dan yüzde 19,0'a yükseltti.
- ❑ Aylık enflasyon gelişmeleri raporunu yayımlayan TCMB ise yıllık 70'e dayanan TÜFE'de artışın altı gruplara yayıldığını ve küresel piyasalarda enerji fiyatlarındaki artışın enflasyona en belirgin katkıyı yapan kalem olduğunu vurguladı.

AB Petrol Ambargosu ve OPEC+

- ❑ AB liderlerinin, Versay toplantısında Rus enerjisine olan bağımlılığı bitirme konusunda anlaştıklarını söyleyen von der Leyen, 5'inci yaptırım paketine kömürü dahil ettiklerini anımsattı.
- ❑ Von der Leyen, " Rus petrolüne olan bağımlılığımızı ele alıyoruz. Açık olmak gerekirse bu kolay olmayacak. Bazı üye ülkeler Rus petrolüne bağımlı. Şimdi, Rus petrolünün yasaklanmasını teklif ediyoruz. Bu, bütün deniz ve boru hattıyla taşınan ham ve rafine Rus petrol ürünleri için tam bir ithalat yasağı olacak." diye konuştu.
- ❑ Rus petrolünün alternatif tedarik yolları güvence altına alınarak ve küresel piyasalar üzerindeki etkisi en aza indirilerek düzenli ve aşamalı biçimde sonlandırılacağını anlatan von der Leyen, "Rusya'nın ham petrol tedarikini 6 ay içinde ve rafine ürün tedarikini de yıl sonuna kadar aşamalı olarak kaldıracağız." dedi.
- ❑ Macaristan Başbakanı Orban, Macaristan devlet radyosu Kossuth Radio'daki haftalık konuşmasında, AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen'in açıkladığı, Rusya'dan petrol alınmasını da yasaklamayı planlayan yeni yaptırım paketinin "kabul edilemez" olduğunu söyledi.
- ❑ OPEC ve ortakları, Avrupa Birliği'nin Rus petrolünü yasaklama planının küresel piyasalarda arz sıkışıklığına neden olabileceği beklentilerine karşın, haziran ayında sınırlı bir üretim artışına gidecek.
- ❑ Bir süredir uluslararası tüketiciler, Suudi Arabistan ve ortaklarını, Rus ham petrolüne yönelik boykotun yarattığı boşluğu doldurmaya ve varil başına 110 dolar civarındaki fiyatların neden olduğu enflasyonist baskıları hafifletmeye yardımcı olmaya çağırıyor.
- ❑ Ancak delegelerin açıklamasına göre, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) ve OPEC dışı müttefikleri haziran ayında üretimi günde 432 bin varil artırma konusunda uzlaştı.
- ❑ Brent petrol Cuma günü 112 \$ seviyesini gördü.

FED Faiz Artışı ABD Borsalarında Bir Günlük Bahar Yaşattı...

- ❑ Çarşamba günü FED başkanı Powell, enflasyon çok fazla yüksek diyerek, politika faizini 50 bp yükseltti yükseltmesine ki bu son 22 yılın en agresif hamlesi idi..
- ❑ Yine de beklenti 75 bp olduğundan bu tavır piyasada yumuşak bir geçiş olarak algılandı ve S&P 500 Endeksinde % 3'lük bir artışın yaşanmasına neden oldu.
- ❑ Ancak bu tam da bir günlük bahardı ve ardından endeks yine düşüş trendine girdi.
- ❑ Bu yıl iki kez düzeltme ya da kar satışı yaşayan endekste görülen dalgalanma artık herhangi bir patterne (örüntü) de uymuyor.. Belirsizlik eşiği ile birlikte ayı piyasasına girildiği söylenebilir.

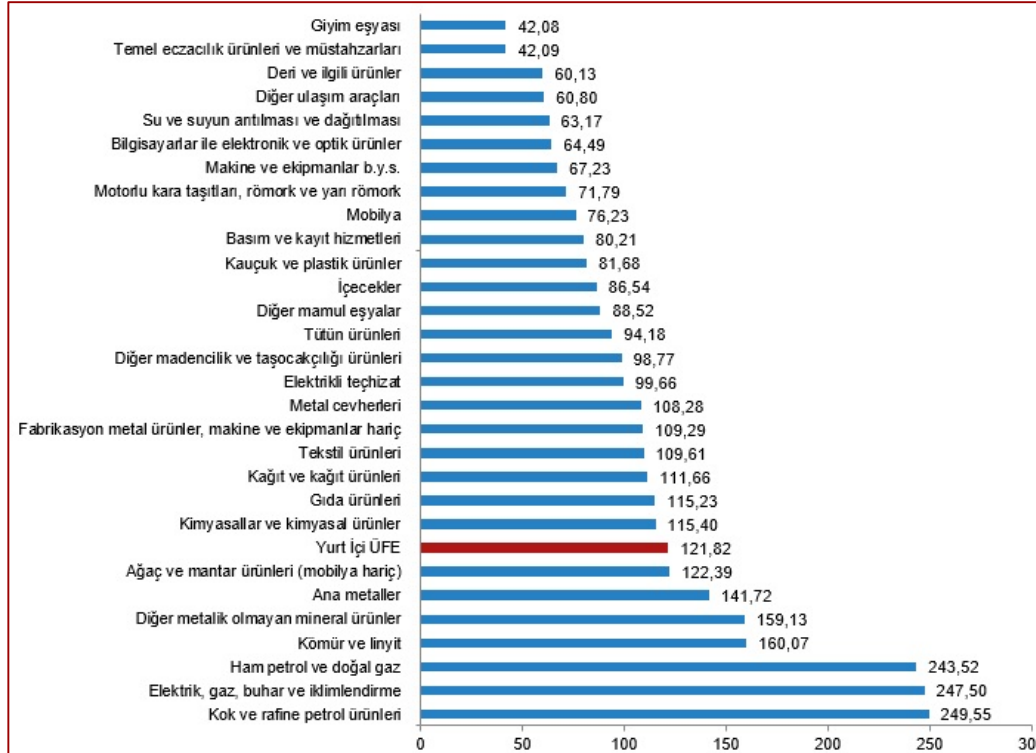
Ukrayna Taraftarı Hacker'lar İş Başında

- ❑ FT'nin haberine göre; Dmitriy Sergeevich Badin, yıllardır FBI'nin arananlar listesinde ilk sıralarda yer alıyordu. Kendisi Rus askeri istihbarat servisi adına çalışan bir hacker'dı ve aralarında Alman merkez bankası ile 2016 olimpiyatları da dahil olmak üzere hükümetlerin ve uluslararası kuruluşların bilgisayar sistemlerine sızmakla suçlanıyordu.
- ❑ Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi ile birkaç hafta içerisinde bu kişinin tüm kişisel bilgileri; telefon numarası, pasaport bilgileri ve sosyal medya hesapları da dahil olmak üzere internete sızdırıldı.
- ❑ İki ay önce diğer bir hedef tüm Rusya'ya yayın yapan devlet televizyonu ve radyosu oldu. Ayrıca 30 martta bir milyonu aşkın yayıncılara ait 20 yıllık e posta geçmişi ele geçirildi.
- ❑ Sonuç olarak Transneft gibi Rus hükümetine yakın devasa bir boru hattı, Rusya Kültür Bakanlığı ve Belaruslu enerji şebekesi ile Rus Ortodoks Kilisesi ordusu gibi Ukrayna savaşı arkasındaki pek çok kurum için tehdit oluşturan belgeler ifşa edilmiş oldu.

Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi, Nisan 2022

- Yi-ÜFE (2003=100) 2022 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %7,67, bir önceki yılın Aralık ayına göre %39,23, bir önceki yılın aynı ayına göre %121,82 ve on iki aylık ortalamalara göre %72,03 artış gösterdi.
- Yıllık en düşük artış; %42,08 ile giyim eşyası, %42,09 ile temel eczacılık ürünleri ve müstahzarları, %60,13 ile deri ve ilgili ürünler alt sektörlerinde gerçekleşti. Buna karşılık kok ve rafine petrol ürünleri %249,55, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme %247,50, ham petrol ve doğal gaz %243,52 ile endekslerin en fazla arttığı alt sektörler oldu.

Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2021

- ❑ TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2021 araştırmasına göre, en yüksek eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 0,8 puan azalarak yüzde 46,7'ye düşerken, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay 0,2 puan artarak yüzde 6,1'e yükseldi. En zenginle en fakir arasındaki gelir farkı 8 kattan 7,6'ya indi.
- ❑ Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı, sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade ediyor. En son yapılan araştırma sonuçlarına göre Gini katsayısı bir önceki yıla göre 0,009 puan azalış ile 0,401 olarak tahmin edildi. Toplumun gelirden en fazla pay alan yüzde 20'sinin elde ettiği gelirin en az pay alan yüzde 20'sinin elde ettiği gelire oranı şeklinde hesaplanan P80/P20 oranı 8,0'dan 7,6'ya, gelirden en fazla pay alan yüzde 10'unun elde ettiği gelirin en az pay alan yüzde 10'unun elde ettiği gelire oranı şeklinde hesaplanan P90/P10 oranı ise 14,6'dan 13,7'ye düştü.

